

AZ IPARMŰVÉS ZET FOGALMÁHOZ. Az Ipar-jogi Szemlében olvassuk a következő igen érdekes közleményt: Azok, akik a képzőművészet alkotásaira vonatkozó 1907. évi január hó 19-iki német törvénytől új korszak inaugurálását várták, úgy látszik, nem fognak csalatkozni. Az a dogmatikus szellem is, amely a német judikaturát oly hosszú időn át jellemezte, engedni kezd ama befolyásnak, amelyet a német törvényhozás nemcsak betűjével, hanem szellemével és utóvégre most már a törvények egész sorozatával gyakorol a jogszolgáltatásra. De azt hisszük, hogy minden várakozást meghalad az az érdekes állásfoglalás, amely a dresdeni Oberlandesgerichtnek f. évi március hó 31-én hozott egyik valóban elvi jelentőségű határozatából kiviláglik.

A tényállás röviden a következő. Az egyik fél 1904-ben több ízlésmintát lajstromoztatott be és ellenfelét per útján kényszerítette, hogy az ízlésminta tárgyát képező csipkék előállításával felhagyjon. Az ellenfél 1906-ban pert indított a minta tulajdonosa ellen a tilalom megszüntetése iránt, azon az alapon, hogy elsősorban az alperes csipkemintát nélkülözik az újszerűség és sajátosság jellegét, másodsorban pedig, hogy az általa gyártott csipkék az alperes javára letett minták utánzatai gyanánt nem tekinthetők.

A plaueni Landgericht felperest elutasította keresetével, miután megállapította szakértők közbenjöttével, hogy a letett minta újnak és sajátlagosnak tekinthető és hogy a felperes által gyártott csipkék ezeknek a mintáknak az utánzatai.

Felebbezés folytán a dresdeni Oberlandesgericht elé került az ügy, amelynél a kérdés lényegesen megbővült. Az első tárgyalás időpontjában ugyanis az alperes ízlésmintáinak 3 éves oltalma már letelt s így a költségigény fenntartása mellett az alperesnek tilalmi igényétől el kellett volna állania. Ennek ellenére az alperes a kereset elutasítása iránti kérelmét fenntartotta azzal a megokolással, hogy bár a törvényes oltalmi idő már elmúlt, minthogy azonban csipkéi az iparművészet termékei gyanánt tekintendők, 1907 július 1-étől kezdve az új törvény 2. §-ának értelmében a szerző halálát követő 30 esztendeig, az utánzás ellen letétel nélkül védve vannak. A felperes fenntartja keresetét és azt a felfogást érvényesíti, hogy a szóban forgó csipkék nem tekinthetők a képzőművészet oltalmára szolgáló törvény tárgyainak.

A felsőbbíróság a felebbezési kérelmet elutasítja (1908 márc. 31). Az ítélet megokolása elfogadja az elsőbíróság megállapításait a minta újszerűsége és sajátzerűsége tekintetében. Az új képzőművészeti szerzői jogi törvény 2. §-ában meghatározott oltalomra nézve pedig a következőket fejtí ki:

„A törvény 2. §-ának első bekezdése úgy értelmezendő, hogy a törvény oltalma alá nem csupán oly alkotások tartoznak, amelyek a képzőművészet termékei, hanem oly ipari alkotások is, amelyek ugyan nem mondhatók a képzőművészet alkotásainak, mindazonáltal művészi sajátzerűséget tüntetnek fel (künstlerische Eigenart an sich tragen). Megállapítja az ítélet, hogy a per tárgyát képező csipkék ilyenek gyanánt tekintendők, mert arra vannak rendelve, és arra alkalmasak is, hogy formaképzésük által a szépérzékre hassanak. A per tárgyát képező csipke nem esik a szövőipar pusztá vonalmintáinak, avagy a konfekció individuális alak-képzést nélkülöző előmintáinak körébe.”

Ha az ebben az ítéletben kifejezésre juttatott alapelvet a judikatura magáévá fogja tenni, a német jogrend arra a nivóra fog emelkedni, amely a francia jogot jellemzi s amely a szépérzékre ható minden alkotást — bármily foglalkozási ág körébe essék is — ha eredeti, a szerzői jogi oltalomra érdemesnek tart.

Kívánatos volna, ha a magyar országgyűlés végre foglalkoznék a művészeti tulajdonjog megvédésének kérdésével, mert bizony akad nálunk elég megvédeni való művészeti alkotás — de akad plágizátor is.

POZSONYI IPARMŰVÉS ZET. A M. Iparművészeti Társulat pozsonyi fiókbizottságának érdemes titkára, Suján Pál tanár ritka önzetlenséggel és ügybuzgósággal tesz szolgálatot a hazai iparművészetnek. Hogy a közönséggel megszerettesse a tervezetést s az iparosokkal megkedveltesse a művészileg átgondolt munkák elkészítését, egész sorozat lakásberendezést és kisebb iparművészeti tárgyat tervezett már pozsonyi magánemberek és közintézmények számára teljesen díjtalanul. E működésén kívül előadások, felolvasások útján kelt a közönség szélesebb rétegeiben érdeklődést a magyar iparművészet iránt, s nekünk csak örömünkre szolgál, ha pozsonyi fiókbizottságunk kebelében ily lelkes tagtársunk működéséről adhatunk számot. Suján Pál munkáiból alkalmaslag közlünk néhány szemelvényt.

ANTAL-VASALÓ. Akik bársonyégetéssel foglalkoznak, azokat közelről fogja érdekelni Urbantsek M. budapesti angolkisasszonynak elmés új találmánya. Az Antal-vasaló egy tömör fémbüvelő, melyet az égetéshez használt platínatű végére erősítünk. A hüvelő vége vasalóalakúra van kiképezve s a bársonnyal ez érintkezik közvetlenül. Előnye ennek a szerkezetnek, hogy a platínatű izzását mérsékli s így a bársonyszálakat levasalja, de meg nem pörköli. Az Antal-vasaló különféle alakban állítható elő, s így a legkülönbözőbb vonal- és formahatások elérésére alkalmas. Ajánljuk a bársonyégetéssel foglalkozó iparművészek figyelmébe.

OESTERREICHISCHE GESELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG DER MEDAILLENKUNST UND KLEINPLASTIK cím alatt egyesület alakult az osztrák kisplasztika és plakettművészet pártolására. Tagjainak maximális száma 100, kik egyenkint évi 100 korona tagdíjat fizetnek. Tagilletmény fejében 5 év alatt 8 plakettet, 7 kisplasztikai tárgyat és két ékszeret osztott ki — nagybárá bronzkivitelben.

IPARMŰVÉSZET A JAVÍTÓINTÉZETBEN. Az igazságügyi miniszter újabban a kassai áll. javítóintézetben iparművészeti gyakorló-műhelyeket szervezett és pedig bútór-, bőrdíszmü- és szövőipari műhelyeket, amelyekben az intézet növendékei az illető szakmáknak megfelelő gyakorlati és elméleti kiképzést kapnak. E műhelyekhez szaktanári minőségben Lakatos Arturt a sz. főv. iparrajziskola volt tanárát nevezte ki azzal, hogy a szükséges tervek az intézet részére készítse el s általában a műhelyek fejlesztése érdekében javaslatokat tegyen.

AZ UTCA MŰVÉSZETE. A villanydúcok szürke, unalmas vonalát érdekesen szakítják meg Aradon. Körülbelül 2 méter magasságban két pléhkorongot erősítenek reá, s ezeket telerakják cserépvirággal. Utánzásra méltó példa!

AGELLÉRTHEGY MŰVÉSZI KIKÉPÉZÉSE és a nemzeti panteon eszméje régen foglalkoztatja a magyar építőművészeket.

A most közölt terveket Medgyaszay István építőművész ez év tavaszán mutatta be a M. Mérnök- és Építész-Egyletben, amikor a rendkívül nagyszabású és magas színvonalú művészeti feladat megoldására irányuló törekvéseit felolvasásában részletesen ismertette. A tervek 1903-ban Bécsben művészakadémiai díjat, 1907-ben Párizsban a „Société des Artistes Français“ szalonjában Médaille-t nyertek.

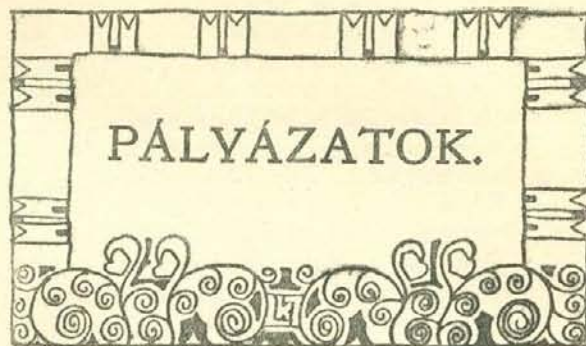
A M. M. és Ép. E. egyik választmányi ülésének egyhangú határozata után a monumentális magyaros terveket lelkes, pártoló átirat kíséretében a székesfehérváros tanácsának ajánlotta.

SAARINEN ELIEL a kiváló finn építész június hó 2-án Budapestre érkezett magyar barátainak meglátogatására. A művész újabban több németországi villa berendezésére kapott megbízást.

HORTI PÁL kiváló iparművészi holtteste eddig a bombay-i temetőben nyugodott. Özvegye haza hozta férjének hamvait, hogy itthon, szülőföldjén temethesse el. A művész földi maradványait május hó 28-án indították útnak s így valószínű, hogy június hó 20-dika táján érkeznek Budapestre. A M. Iparművészeti Társulat a temetés rendezését elvállalta; a ravatalt az Orsz. Képzőművészeti Társulat városligeti műcsarnokában állítják föl.

ASZ.-FŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA újabban több osztályába bevezette a műhely-oktatást. Az agyagipari szakosztály tanárának, Vértés Rezsőnek vezetése

mellett készült rendkívül izlées fajánszedények sorozatát, valamint a női munkaterem tanárnőjének, Özv. Mirkovszky Gézáne vezetésével készült művészeti applikációs munkákból néhány szemelvényt e füzetünkben közlünk.

ELDÖLT PÁLYÁZATOK. A M. Iparművészeti Társulat pályázatait, melyeket márciusi számunkban közöltünk, a Társulat bíráló-bizottsága gróf Hadik-Barkóczy Endre elnöklésével június hó 4-én tartott ülésén döntötte el. A magyar jellegű emléktárgyakra hirdetett pályázat 300 koronás első díját Veszely Vilmosnak ítélték oda; 150 koronás jutalmat szavaztak meg Búthy János és Csurik János pályaműveiknek. Egyben kimondták, hogy a pályázatot megismétlik, mert az általános eredmény nem elégtette ki a bizottságot. A fémbe sokszorosítandó emléktárgyakra kiírt pályázat pályaművei közül megvételre ajánlotta a bizottság ifj. Vastagh Györgyné, Sós Géza, Murányi József pályaműveit. Egy oltár tervezetere hirdetett pályázat 400 koronás díját nem adták ki, hanem 200—200 koronás díjjal jutalmazták Hoffinger Ernő, Wilder Gyula és Hendrich Antal pályaműveit.

Janky és Társa nagyváradi cég konyak-palack-címkéjére a Társulat pályázatot hirdetett az Orsz. Mintarajziskola és rajztanárképző, az Iparművészeti iskola és a sz. főv. Iparrajziskola tanítványai között. A bírálóbizottság a 60 koronás I. díjat Szirontai Lhoika István és Temesvári Kiss Gyula közös művének ítélte oda, míg a II. díjat nem adta ki, megvásárolta azonban 25 koronáért Propper Béla tervét.

PÁLYÁZAT MAGYAR JELLEGŰ EMLÉKTÁRGYAKRA. A M. Iparművészeti Társulat bíráló-bizottsága elhatározta, hogy megismétli a március havában hirdetett ugyanilyen pályázatot, mert az első pályázat eredménye nem elégtette ki várakozását s a bizottság nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy intencióinak megfelelő, ötletes, magyaros s Budapest jellemző részletei-, vagy a magyar népéletből merített tárgyú emléktárgyakra kapjon terveket. A bizottság ugyanis gondoskodni akar arról, hogy Budapest és a vidék kereskedésében, amelyekben külföldiek megfordulnak, művésziesen megoldott, viszonylag olcsó, izlées emléktárgyakat lehessen kapni, amelyek valami gyakorlati célnak is megfeleljenek.